

HI-100 2 Globalhistorie

Kandidat 9037

Oppgaver	Oppgavetype	Vurdering	Status
1 Generell informasjon HI-100 12.12.2016	Flervalg	Automatisk poengsum	Leveret
2 Eksamensoppgave HI-100 12.12.2016	Skriveoppgave	Manuell poengsum	Leveret

HI-100 2 Globalhistorie

Emnekode	HI-100	PDF opprettet	28.08.2017 14:24
Vurderingsform	HI-100	Opprettet av	Emma Hansen
Starttidspunkt:	12.12.2016 10:00	Antall sider	6
Sluttidspunkt:	12.12.2016 16:00	Oppgaver inkludert	Ja
Sensurfrist	201701050000	Skriv ut automatisk rettede	Ja

Section one

1 OPPGAVE

Generell informasjon HI-100 12.12.2016

Emnekode: HI-100

Emnenavn: Globalhistorie

Dato: 12.12.2016

Varighet: 09:00-15:00

Tillatte hjelpemidler:

Merknader:

Det forekommer av og til spørsmål om bruk av eksamensbesvarelser til undervisnings- og læringsformål. Universitetet trenger kandidatens tillatelse til at besvarelsen kan benyttes til dette. Besvarelsen vil være anonym.

Tillater du at din eksamensbesvarelse blir brukt til slikt formål?

- Ja
 Nei

Eksamensoppgave HI-100 12.12.2016

Skriv én av følgende to oppgaver:

1. Forholdet mellom natur og økonomi i den førindustrielle verden.
2. Hovedtrekk i Afrikas historie (sør for Sahara) fram til 1960.

Skriv ditt svar her...

BESVARELSE

1. Forholdet mellom natur og økonomi i den førindustrielle verden

Forholdet mellom natur og økonomi er et mye omdiskutert tema blandt historikere. Spørsmålene som blir stilt rundt dette omhandler da hvorvidt naturen har hatt en effekt for økonomien i de forskjellige samfunnene gjennom historien, og hvor relevant det er for samfunnet i dagens verden. Det finnes historikere som legger veldig mye vekt på naturens påvirkning på økonomi og kultur, disse blir kaldt for naturdeterminister. De mest radikale naturdeterministene har gjennom historien påstått at naturen ikke bare har spilt en rolle hvor et samfunns økonomiske utgangspunkt, men også for hvordan holdninger og personlighetstrekk menneskene i dette samfunnet har hatt. Historikeren Jared Diamond har valgt å dele verden inn i fire deler når han tar for seg dette temaet. Disse består av Eurasia, som strekker seg fra vest i Europa til helt Øst i Asia, Afrika sør for Sahara, Amerika og Australia. Han har videre sett på forutsetninger i naturen for hver av de delene. Når man skal ta for seg dette temaet må man se på den historiske utviklingen av samfunnet og økonomiske systemer som har kommet med disse utviklingene, så må man se hvor naturen har hatt en rolle opp i alt dette.

Selv om det er uenighet i hvor stor grad naturen har hatt en påvirkning på økonomien i verden kan man ikke nekte for at det har vært en viktig faktor. Hvis man hopper tilbake til steinalderen, der menneskene levde som jegere og sankere var naturen hele grunnlaget for økonomien til befolkningen. Folk levde hånd til munn, de levde av jakt og sanking av bær. Det var ikke noe form for overskudd i denne tidsperioden, det ble ikke lagret noe over lengre tid og folk var hele tiden på flyttefot for å jakte og sanke mer mat. Et fenomen dette bringer i økonomisk sammenheng var at det på denne tiden ikke fantes noen samfunnsklasser. Det økonomiske systemet på denne tiden var noe som blir kalt for resiprositet, eller gaveøkonomi. Det gikk ut på at folk innenfor hver stamme delte på alt de fant seg imellom, og ingen var rikere enn andre. Miljøforutsetningene til en befolkning var derfor en dominerende faktor når det kom til hvor godt utgangspunkt de hadde for å

overleve. Med det vi vet om jeger og sankersamfunnene kan man da fastslå at naturen var den viktigste faktoren for økonomien deres.

Etter istiden tok slutt for 15000 år siden skjedde det en stor omveltning i menneskenes verden. Som en konsekvens av de store miljøforandringene hadde mange dyr dødd ut, og menneskenes hyppige jakt over lengre tid hadde ført til at det nå var vanskeligere å drive jakt. Dette skjedde såklart i en gradvis utvikling, men noen tusen år etter istiden så mennesket seg nødt til å finne en annen måte å skaffe mat på. Det var på denne måten at jordbruksrevolusjonen oppsto. Dette startet i den fruktbare halvmåne i Midt-Østen, der de begynte å dyrke i jorda. Jordbruket spredde seg gradvis over verdens befolkning og ble etter hvert den vanlige levemåten. Den første formen for jordbruk var svibruket, dette gikk ut på at man brant ned vegetasjon i flere områder. Når jorden hadde blitt fruktbar begynte man å plante frø i den. Svibruket var en ineffektiv måte å drive jordbruk på, men et stort steg fremover for mennesket. Den nye levemåten hadde en stor påvirkning på befolkningen og økonomien. Folk i jeger og sanker samfunn var som tidligere nevnt avhengige av å flytte på seg veldig ofte, men dette var ikke lenger nødvendig. Dette gjorde at man kunne bo i større grupper med mennesker på samme sted, og brødfø flere samtidig. Kvinnene kunne begynne å få flere barn, noe som førte til at jordbruksrevolusjonen tok med seg en kraftig befolkningsvekst. Jordbruket førte til en viktig omveltning økonomisk også. For første gang kunne man nå sitte igjen med et overskudd av naturalia. Dette åpnet for en ny type økonomi kalt bytteøkonomi. Forskjellen på en bytteøkonomi og en gaveøkonomi er at i en bytteøkonomi bytter man til seg en bestemt vare mot en man kan tilby selv, mens i en gaveøkonomi delte man bare alt mellom hverandre uten noe bestemt verdssystem på det. Jordbruket utviklet seg videre og mennesker begynte etterhvert å temme dyr. Disse bøndene ble kalt for husdyrnomader, de var svært avhengige av å ha riktig miljø rundt seg, for at dyrene skulle overleve. Den siste og mest effektive formen for jordbruk var jordbruk ved hjelp av plog. Dette var en form for jordbruk der det ble brukt dyr for å trekke en plog over jordet, dette krevde hardt arbeid men ga stor avkastning. Denne nye levemåten hadde også en negativ konsekvens for befolkningen. De levde ofte i samme hus som dyrene sine, noe som førte til at de ble smittet av sykdommer fra dyrene. Selv om dette var tragisk for befolkningen der og da ville det i lengden vise seg å ha positive konsekvenser for menneskene. Gjennom generasjonene ble folket gradvis mer immune mot disse farlige sykdommene. Dette gjorde at mange i det Eurasiatiske kontinentet tidligere ble mer resistente mot sykdommer enn resten av verden. Hvis man skal trekke dette i en økonomisk sammenheng kan man for eksempel hoppe mye lenger frem i tid, til da Europeerne erobret Amerika. De hadde en bedre immunforsvar enn amerikanerne og tok derfor med seg mange farlige sykdommer over atlantehavet, noe som førte til samfunnskollaps i Amerika. Denne erobringen er en av de viktige faktorene i vestens oppsving og sykdomspredninger var en stor del av erobringen.

Når man ser på jordbruksrevolusjonen er det en spesiell del av Diamonds verdensindeling som skiller seg spesielt ut, nemlig eurasia. Eurasia hadde de beste forutsetningene for å drive med jordbruk. Mennesker har gjennom historien prøvd å temme så og si alle former for dyr, av disse var det bare 14 dyr over 50 kilo som lot seg temme. 13 av disse 14 befant seg i Eurasia, i tillegg til dette hadde Eurasia de beste og lettest dyrkbare kornsortene. Alle disse faktorene gjorde at Eurasia allerede tidlig i historien fikk et fortrinn foran resten av verden økonomisk. Selv om verden hadde gått over fra et jeger og sanker samfunn til et

jordbruksamfunn var fortsatt det økonomiske systemet basert på naturen. Den naturlige påvirkningen på økonomien kom enda tydeligere fram når folk ble dyktigere til å utnytte ressurser bedre, det var først da man så hvor stort fortrinn Eurasia egentlig hadde i forhold til de andre delene av verden.

Etter hvert som jordbruksamfunnene ble mer og mer etablerte i verden, og befolkningen økte stadig mer skjedde det enda en økonomisk omveltning. Det utviklet seg etter hvert små samfunn og de første sivilisasjonene begynte å oppstå. Dette førte til et nytt økonomisk system kalt tributtsamfunn eller redistribusjonsamfunn. I et tributtsamfunn har man en hierarkisk leder eller elite, som resten av samfunnet betaler tributt til, så fordeler lederen disse ressursene utover samfunnet. Med denne økonomiske omveltningen begynte det å etablere seg samfunnsklasser. Det ble forskjeller mellom de som hadde lite og de som hadde mye. Det var fortsatt et veldig naturavhengig samfunn, men det ble nedtonet til en viss grad. Man begynte nå å få flere yrker innenfor et samfunn. Noen kunne for eksempel være pottemakere eller vitenskapsmenn, mens andre var bønder eller filosofer. Det økonomiske systemet innad i samfunnet var en bytteøkonomi, der folk byttet til seg varer de trengte seg imellom. De første sivilisasjonene som oppsto var det egyptiske samfunnet langs Nilen, Mesopotamia mellom Eufrat og Tigris, og sivilisasjoner langs Induselven og i Kina. Forutsetningene for at de kunne danne en sivilisasjon her var at de bosatte seg langs elvene. Elvene gjorde at det ble fruktbart jordsmonn og forutseningene for jordbruk var gode. Alle de første sivilisasjonene som oppsto var i det eurasiatiske området. Dette viser enda en gang hvor viktig det økonomiske og kulturelle fortrinnet de eurasiatiske beboerne hadde fått på grunnlag av naturen.

Når de først hadde utviklet en sivilisasjon lå de et godt steg foran de som ikke hadde det. Den høyere graden av befolkningstetthet gjorde at ideer og teknologi utviklet seg raskere, og fortrinnet ble stadig større. I sivilisasjonene utviklet de skriftspråk og religion, og viktigst for økonomien, penger. Når pengene kom åpnet dette for helt nye økonomiske muligheter. Før var kapitalen man hadde mulighet for å oppnå begrenset fordi alt var i naturalia. Nå som pengene kom gjorde det at det ikke lenger var en begrensning for mengden med kapital man kunne ha. Hvis man hadde veldig mange kyr kunne man for eksempel bytte en del av disse mot penger, for så å spare pengene til tøffere tider. Dette førte også etterhvert til en markedsøkonomi, der man byttet penger mot varer direkte, noe som er det dominerende økonomiske systemet i dagens samfunn. Naturen spilte fortsatt en stor rolle i samfunnet og dette kunne spesielt bli demonstrert gjennom samfunnskollaps som følge av naturen. En naturkatastrofe kunne føre til at en sivilisasjon kollapse, dette kunne være gjennom alt fra pest til flommer og stormer. Et godt eksempel som illustrerer hvor avhengige folk var av medgang i naturen er en naturkatastrofe som innfalt i Mesopotamia for 3500 år siden. Området led av en kraftig tørke, dette førte til at vannet som skylte over åkrene og gjorde jordsmonnet fruktbar tørket før det fikk trukket seg ordentlig ned i jorden. Dette førte til at det gradvis dannet seg et lag av salt i overflaten på jordåkrene og jorden ble ikke lenger bærekraftig. Befolkningen prøvde å bytte kornsorten de dyrket til en som var mer resistent mot salt, men tørken fortsatte og det ble til slutt for mye salt på åkrene til at det var mulig å dyrke noenting. Grunnlaget til Mesopotamias økonomi var jordbruket og det var også primærkilden når det kom til mat. Dette førte til at den mesopotamiske befolkningen ble nødt til å flytte på seg lenger nordover langs elvebreddene. Dette eksempelet viser hvor avhengig sivilisasjonenes økonomi var av å ha medgang i naturen. En naturkatastrofe var nok til å føre en sivilisasjon inn i kollaps. Derfor gikk mye av det religiøse grunnlaget på denne tiden ut på å be til naturgudene om gode avlinger og at det ikke skulle skje katastrofer.

Naturen har gjennom det historiske løpet vist seg å være en stor faktor for det økonomiske grunnlaget til forskjellige samfunn. Før den industrielle revolusjonen kom i 1750 var verdens økonomi for det meste basert på jordbruk. Naturen var ikke bare viktig i de første sivilisasjonene men i senere statsdannelser har miljøet vært en stor forutsetning for statsdannelsen. For eksempel i de føydale samfunn hvor hele økonomien var basert på om de hadde et godt jordbrukslandskap. Det er ingen tvil om at sammenhengen mellom natur og økonomi i de førindustrielle landene er sterk. I hvor stor grad det har påvirket økonomien i verdens samfunn i dag er noe historikere fortsatt har uenigheter om. Det er mye som peker mot at det økonomiske fortrinnet Eurasia fikk så tidlig som en konsekvens av at de var heldige med naturen, har ført til at de har dratt fordeler av det helt frem til dagens samfunn. En viktig faktor som man ikke skal utelukke er at mennesker er et bevisst tenkende vesen som har tatt mange avgjørelser som har hatt en påvirkning på historien, så den radikale naturdeterministiske tankegangen er absolutt verdt å sette spørsmål ved. Uansett hvordan man veier mellom de forskjellige synspunktene er det ingen tvil om at naturen har hatt en stor påvirkning på økonomien i de førindustrielle samfunnene.
